Комуністи в Польщі

(З журнала "Червоний Інтернаціонал Професійних Союзів".)

Внутрі Професійних Союзів в Польщі від 1921 р. зводили з собою боротьбу два напрями, амстердамці (прихильники жовтого Амстердамського Інтернаціоналу Профсоюзів), який мав попертя Центрального Комітету, і революційні елементи, т. є. прихильники Червоного Інтернаціоналу Професійних Союзів. Особливо положення заострилось, коли 26. цвітня 1921 р. Центральний Комітет Профсоюзів в Польщі вислав розпорядження до всіх юній, аби вони виключали комуністів. Боротьба не ограничувалася на поодинокі особи, але розходилося тут о цілі т. зв. "Червоні відділи", поодиноких союзів. В союзі металівців осягнули амстердамці виключення революційної меншости з центрального комітету, і цілої ґрупи заслужених функціонарів. Центральна Комісія розвязала між иншим слідуючі окружні ґрупи металівців: в Домброві (що є найбільшим індустріяльним центром), в Сосновіцах, Лодзі, Пабяніцах, Празі, Страховіцах, Радомску і Карґінску. Дальше розвязано ґрупи вуглекопів в Ґрочу, Явощизні і ин. Подібно роблено з союзом полевих робітників, союзом споживочної індустрії.

Амстердамці послугувалися у свойому поході проти поодиноких революційних членів профсоюзів також помочю поліції. В Явощизні арештовано цілий ряд комуністичних союзовців. В Радомську стрінула окружну комісію зелізничних союзів така сама доля. В тім місті на жадання члена централки, соймового посла Коліновського, заарештовано богато комуністів, що пізнійше були засуджені на від 4 до 6 літ тяжких робіт. Де амстердамцям не вдалося випхати "червоних", там вони розвязували союз, і закладали свою власну орґанізацію. Тому ще нині є в Польщі поодинокі поборюючі себе взаїмно союзи, що мають членів робітничих таких самих занять, та попирають те саме центро. Такі відносини є, приміром, у деревному і будівельному союзові.

Побіч союзів з центром в Варшаві є також союзи з центром в Кракові. У Варшавській союзній раді амстердамці пробували здобути контролю, а коли це їм не вдалося, тоді вони утворили свою власну союзну раду з такими самими правами і обовязками, які має перша союзна Рада.

Червоні професійні союзи, по мимо усіх труднощів, згідно з резолюцією Конґресу Червоного Інтернаціоналу Профсоюзів, постановили вести свою роботу внутрі юній і всіми способами старатися вдержати єдність зорґанізованого в професійні союзи робітництва. Вони твердо постановили собі не дати амстердамцям проводу до розламу союзів.

Революційні елементи неустанно на усіх конґресах і конференціях жадають виступлення польських юній з Амстердамського Інтернаціоналу і вступлення їх до Червоного Інтернаціоналу. Рівно-ж при кождій нагоді вони викривають перед пролетаріятом противну його інтересам політику Центрального Комітету Профсоюзів Польщі.

При кінці 1921 р. постановили червоні союзовці відновити розвязані союзи опозиції і утворити з них самостійні оґанізації, але рівночасно стреміти до зєднання тих новоутворених союзів зі старими. В Лодзю, Страховіцах і Радомску на місце розвязаних юній вже утворено нові.

Конґрес Профсоюзів Польщі, що відбувався в маю 1922 р., складався з більшости делеґатів амстердамців. Отож тому не міг він представляти собою настрою робітничих мас Польщі. Заступництво членів також було нерівне. На 230 учасників конґресу було 45 з червоної фракції. Переважна часть делеґатів амстердамців були назначені з гори.

В усіх точках порядку дня, як єдиний фронт, тактика робітничого руху, боротьба проти мілітаризму, орґанізаційні питання і и. червона фракція заняла становище згідно з ідеольоґією Червоного Інтернаціоналу. Внесення "червоних" відносно єдиного фронту здобуло попертя 70 делеґатів.

Червона фракція витягнула на денне світло ложно-антимілітаристичну резолюцію більшости, в якій було твердження, що Совітська Росія є одним з тих чинників, які спинюють цілковите розоруження. Вона, з огляду на воєнний настрій кліки Пілсудського, доливала води на млин мілітаристів. Червоні також примусили реформістичну більшість приняти резолюцію проти виключування членів з союзу за їхні революційні погляди.

В послідних двох роках проявилось в професійних союзах Польщі сильне змагання до злиття. І так, приміром, злучилися до купи польські і єврейські союзи, що до осени 1921 р. оставали осібними орґанізаціями... Після довгих клопотів переведено обєднання поміж тими орґанізаціями, однак це обєднання не має пролетарського демократичного характеру, бо воно перевелось лиш верхами, а маси членства остали індіферентні до такого вчинку реформістичних вождів. За те червоні ґрупи профсоюзів перевели дійсне обєднання поміж собою. Таке сталось приміром в скіряній індустрії, в якій розвязано внутрішні національні ґрупи і союз переорґанізовано на основі одної зцентралізованої орґанізації. Характеристичною чертою профсоюзів в Польщі за минувший рік була масова утеча членів з союзів. В Домбровськім окрузі з 20,000 зорґанізованих гірників в союзі осталось нині лиш 60%; в Варшаві з 15,000 металівців осталось нині лиш 3,000. Подібне положення істнує в инших містах і союзах. Зубожілі робітничі маси ожидають від своїх союзів енерґічної акції в цілі облегчення їхньої нужди. Зрадлива, підчас економічної боротьби неустанно податлива, тактика реформістів обрабувала маси з їхнього довіря в союзи і спонукала їх полишити ті орґанізації.

Централка профсоюзів в виду такого масового виступу членства не робила нічого, аби робітників назад притягнути до союзів. Польські реформістичні вожди стараються скинути вину за це на комуністів, які, на їх погляд, хочуть здезорґанізувати союзи. Однак комуністи, якраз противно, вспіли в многих случаях протиділати тому масовому виступленню з союзів, з великим успіхом.

Вплив комуністів на професійний рух в Польщі не дасться легко означити. Число робітників зорґанізованих в профсоюзи виносить на 1. січня 1921 р. 445,000. На конґресі в Кракові кождий делеґат заступав 2,000 членів. Отже 45 делеґатів червоних союзів заступали 90,000 членів (разом всіх делеґатів було 230). Однак з певностю вплив комуністів означений тими числами є о много більший.

На конґресі сільських робітників в липні минувшого року на 130 всіх делеґатів червона фракція мала 49. В союзі зелізничників (з виключенням Радомська і Познання) під впливом комуністів є около 10,000 членів. В союзі гірників, головно в Домбровськім окрузі, вплив комуністів є дуже сильний. Таким самим успіхом вінчається пропаґанда комуністів в союзі металівців.

Загально простягається вплив комуністів в професійних союзах на около 200,000 робітників. Особливо сильний є вплив їх в великих індустріяльних центрах. Мірою впливу комуністів серед робітництва є вибори до кас хорих, що відбулися в осени 1921 р. в Домброві і Варшаві. На 61 членів заряду каси хорих в Варшаві комуністів вибрано 21, з союзного заряду 17, християнських демократів 12 і т. д. В Домброві здобули "червоні" більшість 37 членів в управі каси хорих, підчас коли союзна рада здобула лиш 12 членів.

Реформістичне і революційне крило польських профсоюзів видають по шість часописів. Кілька часописів видаваних "червоними" правительство закрило. Вони видали також кілька брошур.

РОЗМОВА.

— Ну, що-ж Гриньку? Віддали Ґаличину? — спитав Гаврило.

— Та віддали...

— То вже решта?...

— Ще ні. Ось я маю 13. число "Укр. Голосу", в котрім др. Назарук і Боберський кажуть, "що ухвала ради амбасадорів ще нератифікована"...

— А ратифікувало би їх здовж і поперек — сказав сердито Гаврило.

— Назарук і Боберський хотять долярів, от іцо! І що нам тепер робити? На кого орієнтуватись? На большевиків? "Укр. Голос" не каже.

Гринько перевернув "У.Г." на четверту сторону і почав читати редакційну статтю.

Гаврило слухав.

— "Приймім, що большевики є найстрашнійшим ворогом Поляків. А чим вони є для нас? Ще лютійшим ворогом!"

— Гов! — перервав Гаврило. — Бач, що він пише? Показує себе перед своїми хлібодавцями, що він і на далі остає їх вірним наймитом. Большевики для нас лютійшим ворогом, як для Поляків! А що-б ти скис!... Читай далі!

Гринько читає.

—"Можливо, що Росія моглаби колись здусити Польщу, якби прийшло до війни. Але не забуваймо, що рижський договір, який віддав Галичину Польщі, підписав не хто инший, як російські большевики. І підписали його не конче як побідники, тільки як побіджені".

— Як, як? — перервав знова Гаврило.

— **"І підписали його не конче як побідники, тільки як побіджені".**

— Вже як побіджені? Та-ж попередно "У. Г." все писав, що большевики побідили Польщу, а Сх. Галичину віддали Польщі добровільно, "щоби винищити український народ"... Крутять на всі боки! Що далі?

— "Большевики не можуть зробити нічого для Українців, бо їх дні є почислені. А треба тямити, що большевики — се не Росія, тільки маленька політична кліка, яка не може вічно держати влади в своїх руках".

— Голан! — перервав Гаврило. — А що ти на це?

— Чи я знаю...

— Справа ось яка: українські робітники і фармері в Канаді вже добре бачуть, куди їх завели Назарук, Стечишин і Ко. і тепер по відданню аліянтами Сх. Галичини Польщі вони звернуть свої очи не на Відень, не на Париж і Лондон, а **на Харків** — червону столицю України. **Там є ключ до освободження Сх. Галичини!** Це добре бачуть Стечишин і йому подібні і тому стараються всіми силами відвернути очи українських робітників і фармерів від червоного Харкова.

..."большевики — се не Росія, тільки маленька політична кліка, **яка не може вічно держати влади в своїх руках".**

— Це, — тягнув дальше Гаврило, — треба розуміти ось так: Большевики — це кліка, котра не вдержиться при владі і тому нам на большевиків не надіятись. **Польська буржуазія — це ціла Польща, котра вдержиться при владі вічно, тому ми повинні залишити Харків і Москву, а їхати на Варшаву.** "У. Г." орієнтується тепер на Варшаву! Хто уміє добре читати поміж рядками, той побачить, що воно так, а не инакше.

— Але-ж бо "У. Г." пише: "проч з Поляками!" — перервав Гринько.

— Це лише язиком. Ділом: "Хай живуть Поляки"!

— А-а-а!...

— А так, так.

— А що-ж з бондами?

— А ти купив?

— Купив.

— В кого?

— Один в Боєра, а один в Назарука.

— Відберещ тоді, як Петрушевич засяде на троні короля Данила, а Стечишин стане чесним чоловіком.

— А я ось дістав лист від "У. Г.", щоби вирівнати передплату і рахувати якісь колісцятка!

— Роби собі що хочеш. Я вже перестаю спомагати "патріотичних" паразитів, а стаю в ряди тих, що дійсно борються за освободження Сх. Галичини.

Вони розійшлись.

Драпака.

ЛИСТ ВІД УКРАЇНЦЯ В ПОЛЬСЬКІМ ВІЙСЬКУ.

(Писаний до брата в Саскатун, Саск.)

Варшава, 15. лютого 1923.

Дорогий Брате!

Доношу Тобі, що мене силою під баґнетами забрано до війська і то до ворожого — польського. Загнали мене аж до Варшави і тут мушу чистити французьку армату і учитись, з чого вона складаєсь. Присягаю перед Тобою, що Поляки не дочекають мати з мене хісна. Нас Українців є тут богато і кождий є того духа, що і я. Ми наперекір Полякам співаємо українські робітничі пісні, за що прокляті Ляхи грозять нам ґарнізоном.

При польськім війську така біда, що не мож витримати. Гонять нами як псами а їсти так мало, що живіт вже до хребта присихає. Ми є того переконання, що незадовго буде війна, бо з Франції прийшло багато канонів, машинових карабінів і куль всілякого калібру.

Мусимо покищо терпіти ворогам, але за це ми їм відплатимось, та хвиля вже прийде скоренько...

З нашого села злапали Ляхи лише двох, решта повтікали. Провадили нас під баґнетами до самої Варшави. Не помогло це, що я Українець і що був при українськім війську. Волів бим згинути за волю України, як служити найбільшим нашим ворогам. Але мені тепер смерть не страшна, я готов кождої хвилі пімститись на ворогови і пімщуся...

Пишуть мені з дому, що Ти в листі прислав для мене два доляри, але тих долярів в листі не було. Забрали прокляті Ляхи, бодай вдавилися, бодай з тих долярів поширилась на Ляхів холера і то азійська... Не вкладай більше в лист долярів і не спомагай Поляків. Тут не тілько на почті, але і при війську так крадуть, що не мож з нічим сховатися. Це Польща, брате! Хто хоче знати, де є пекло, або хто хоче бачити чортів ріжкатих, най приїде до Польщі.

Прошу о скорий відпис, а другим разом напишу більше.

Гаразд.

Твій брат

І. М.

(Повного імени автора листа не подаємо зі зрозумілих причин.)

Зміна податкової системи С.С.Р.Р.

На всеросійському з'їзді продуцентів повідомив Каменєв про намір уряду приступити до постепенної зміни системи податків, стяганих в натурі до податків, стяганих в готівці.

Більшість учасників зїзду висказувалася за заміною системи ріжнородних податків на один податок платний частиною в готівці, частиною в натурі.

Касують суди.

РИМ, 24. марта. — Щоб поменшити державні розходи, італійський кабінет рішив знести чотири касаційні суди, чотири апеляційні суди, 57 трибуналів і 550 менших судів.

Премієр Муссоліні сказав членам кабінету, що ревізія буджетів міністерств фінансів і внутрішних справ причинилась до заощадження 512 міліонів лір.

Товариші! Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісти".

КАРНІ ЕКСПЕДИЦІЇ ПО СЕЛАХ СХ. ГАЛИЧИНИ.

ГУСЯТИНЩИНА.

Село Васильківці.

В селі Васильківцях не явився до бранки ані один Українець. Ціломісячні облави поліції не принесли жадного результату. За кару наслано на село експедицію в силі 50 кавалеристів стаціонованих частинно в Теребовлі і Тернополі. Експедиція та перебувала в селі від 27. до 30. січня включно. За той час наробила вона ось які пакости "бунтівникам".

Зараз по прибуттю в село розмістилися улани по родинах, котрих сини не ставились до війська. Кождий господар мусів опорожнити стайню на приміщення військових коней, а власну худобу полишити під голим небом. Через три дні мусів кождий господар давати цілковите прокормлення жовнірови і коневи, при чому жовнірови треба було варити кури, гуси, качки, а у кого їх не було, треба було купувати мясо, ба й горівку і тютюн.

В браку соломи на підстілку, кидано під коні збіже снопами! Власна оборона уважалася бунтом і гірко мстилася. Двох "зухвальців" на розказ пана поручника, команданта карної експедиції, спровадили жовніри під крісом до громадської канцелярії і дали їм у спину по 25 гарапників, у котрі, побіч кріса і шаблі узброєний кождий улан. Господар Павло Слободян, 48 літ, котрий хоч не мав сина до війська, "обіррав" 25 гарапників за те, що відмовив жовнірам збіжа снопами для коней.

Сам поручник вдарив П. Слободяна кілька разів в лице, а потім рахував удари гарапника.

Госп. Клим Кохан, 42 літ, дістав за те лише 25 гарапників, що станув в обороні грабленого сусіда. Його тілесний "екзекуції" придивлялися війт Юліян Куніцкі, гр. писар Микита Уліновський і другі під той час присутні в канцелярії.

Із більших грабунків слід назвати:

У Федя Гикавого, який має 1 морґ поля та 7 душ на удержанню забрали 180 кґ. жита та 10 тисяч мп.; в Анни Крисак, що має 1 морґ поля і 3 дітей, забрано 30 кґ. житної муки, 20 кґ. проса, 5 курок. За те, що не знала, де син укривається, збили її гарапниками так, що через два тижні хорувала; найбільше били по руках, що й рухати ними не могла.

Гнатови Квасніцькому, латинникови, забрано 60 кґ. ячменю, 30 кґ. кукурузи, 70 кґ. пшеничної муки, 2 кґ. круп, 6 курок, 2 кґ. солонини, 2 кґ. мяса, 4 бохонці хліба, пів копи ячменю снопами, пів копи немолоченого жита:

У Стефана Кунделя забрано 75 кґ. жита, 25 кґ. ячменю і пів копи ячменю снопами.

У вдови Анни Гнатюк (7 дітей) забрали 90 кґ. ячменю, 25 кґ. пшеничної муки, 4 курки, пів копи паші на підстілку.

У вдови Анни Гикавої забрали 50 кґ. жита, 50 кґ. пшеничної муки, 6 курок, 1 кґ. мяса, 1 хліб, 12 снопів ячменю.

Страшенно побито Михайла Хомета (46 літ, 2 дітей). Били його прикладом кріса, куди попало, найсильнійший удар був в голову над лівим оком, тіло протято до кости. Безпритомного забрали сусіди до хати.

По двотижневій надузі прийшов він дещо до здоровля. Катовання не минуло його жінки й дітей.

З його хати забрали жовніри 100 кґ. гречки, 50 кґ. жита, 50 кґ. ячменю, одну копу мішанки, 2 курки, 1 гуску, упряж з коней, шапку, куплений ремінь на чоботи і богато поменших річей з обійстя. Господарило у него 3 жовнірів і 3 коні. До обслуги провадження кухні для себе спровадили чужу жінку. Коли скаргу передано командантови, цей порадив "іти до пана Бога на скаргу".

В Анни Сорока, 48 літ, забрали 100 кґ. ячменю, 1 копу мішанки, 10 курок.

У Ксеньки Дутка (45 літ, 3 м. поля, 8 дітей) забрано 59 кґ ячменю, пів копи мішанки, 6 курок; вона мусіла купити за 21 тисяч горівки і булок, бо разовий хліб не смакував жовнірам.

Павлови Зайда забрано 150 кґ. мішанки, пів копи паші.

Прокопови Корнило 4½ копи мішанки, 150 кґ. ячменю, 10 кґ. солонини.

Стефанови Кундель (с. Миколи) забрали 200 кґ. жита, 50 кґ. ячменю, 20 кґ. пшеничної муки, пів копи мішанки, 5 курок, 1 літру горівки.

Іванови Оліновському забрали 200 кґ. ячменю, 50 кґ. вівса, 2 копи ячменю, 10 курей, 2 літри горівки, американське футро, золотий годинник. У кождого з названих були заквартировані жовніри і коні.

Петро Кривий (58 літ, 15 м. поля, 7 дітей) потерпів найбільше матеріяльно, бо заквартировано у него 6 коней і 5 жовнірів, котрі погуляли так, що за несповна 3 добі розграбили 10 кіп вівса, 150 кґ. жита, 20 кґ. солонини, 15 кґ. мяса, 2 гуски, 1 вівцю, 15 курок, 15 бохонців хліба, 5 мішків, 2 пошевки стягнено з подушок, 3 літри горівки за 31 тисяч, бритву до голення ,годинник. Щоби охоронити себе від цілковитого знищення роздав він усю худобу і коні поміж сусідів а вся численна рідня полишила свою загороду, жовніри перевернули все корінем а сусідні ґаздині приганяли варити собі їсти. Жаліючогося властителя вигнав командант експедиції штуркаючи в плечі і погрозою, що йому ще не таке буде, бо "відомий бунтівник".

Миколу Коморовського, 60-літного старця водив жовнір під крісом по селі і збирав молоко для п. поручника.

На донос зловлено за той час тільки 1 пописового на присілку Юрківці, віддаленого 6 км. від Васильковець. Зловленого привязано до коня і в повнім трапі пригнано до команданта в Васильківцях, звідки відставлено до Чорткова, де переведено асентерунок і приділено до служби як "добровільного охотника".

Дня 30. січня ц. р. карна експедиція покинула Васильківці. За нею потягнуло 7 підвод, навантажених повно збіжем і иншим добром.

З зажаленнями до староства не звертаюся, бо подібні скарги инших громад збувано кпинами.

Село Бурканів.

Рівночасно з наїздом карної експедиції до Золотник, військо зїхало фірами з Новосілки й до села Бурканова та забрало:

1) У Матвія Бабія ("охотнік" Іван) 1 корець ячменю, 1 корець пшениці, 8 курок, 1 підсвинка: страшно збили батогом Матвія і 2-го сина Павла. — Свідок Павло Бабій син Параски;

2) У Анни по Данилі Дохват ("охотнік" син Петра) і її сина Антона забрано около 5 кґ. пшениці, курей богато, 5 мішків, — свідки Іван Дохват, Юрко Сивульський, Петро Сивульський, Гринько Бойчук.

3) У Гринька Саньоцького рабовано також.

Все зрабоване з Золотник і Бурканова добро звожено до Бурканова. Там жовніри продавали кури і дещо инше і купували горівку.

Поліцай Буйна бив кождого "охотніка" коли прийшов зголоситися, в страшний спосіб; приміром збито Павла Сеня.

Староста в Підгайцях сказав людям, що були у него зі скаргою, що все буде полагоджене, а військова команда накричала на них. Капітан сказав їм, що ще того мало було, бо треба було спалити село.

Псари, пов. Рогатин.

Усіх поборових з цего села було записаних 12. Одначе в день асентерунку ставилось лиш двох, один Поляк і один Українець латинник. Прочі сиділи спокійно в дома. Тривожили їх тільки вістки про "діяльність" карних експедицій в околичних селах.

В невдозі опісля, 1. лютого — завитала "благодать" і до Псар. Першим їх ділом було, що у читальняній крамниці набрали на 349 тисяч цукру, кави, перцю, свічок і 15 кґ. мила, котру то належитість мусіла громада на приказ "власть імущих" заплатити. Слідуючого дня підстаршини-Поляки з асистою 6 жовнірів 60 п. п. розпочали свою "діяльність".

І так у Білінської Теклі взяли 70 кґ. вівса, 4 курці і ялівку, яку на просьбу віддали; в Сойка Лисого 4 курці і 6 драниць дров; в Чечеля Степана 3 чвертки вівса і 4 курці, в Кіценюка Ілька 3 чвертки вівса, 6 курок і 20 драниць дров, в Маліновського Степана півтора кірця вівса, 50 кґ. муки, 6 курок і 20 драниць дров, в Лисого Захарка 15 курок і 1 качку, в Яцкова Павла 9 курок, в Сташкова Сеня 2 кірці вівса і 2 курці, в Пришляка Гілярія 4 кірці бульби, в Чечеля свиню і 2 курці, в Фуртаса Леся свиню, 1 корець вівса і 50 кґ. бульби, а невістку Фуртас Каську, яка недавала свині, капраль-Поляк потрутив на зложені дрова. Розлючена брутальністю капраля Каська ударила його двічи в лице. Її мужа Романа, який успокоював жінку і хотів забрати до хати, відпроваджено як "небезпечного большевика" до гром. канцелярії, де ославлені своїми подвигами жандарми з Книгинич визували його з чобіт і — як повляли самі — били по біт і — як мовляли самі — били по підошвах на "турецький спосіб". Крім нарабованих харчів, мусіла гроська.

І так забрано 30 кґ. муки, 50 бохонців хліба, 30 кґ. фасолі, 15 кґ. гороху, 8 кірців бульби, 4 м. дров і 468 тисяч марок, з котрої то квоти мусіли дати їм на папіроси і заплатити склеп.

(Сконфісковано 7 рядків.)

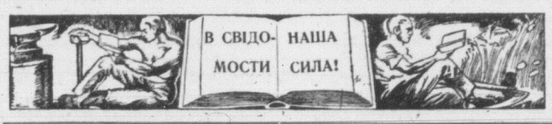

НОВА ЦІННА КНИЖКА!

Ми дістали з Европи дуже цінну книжку для кождого свідомого українського робітника і фармера, написану А. Богдановим, п. н.

Початковий Курс Політичної Економії

(В ПИТАННЯХ І ВІДПОВІДЯХ)

Є це перша того рода книжка в українській мові. Книжка має 127 сторін дрібного друку в самих питаннях і відповідях. Неодин робітник, що читав вже матеріяли про політичну економію з инших книжок і не міг всего зрозуміти, має тепер спромогу вирівнати незрозуміле, бо в цій книжці є 300 ріжних питань в обсягу політичної економії і довші або коротші відповіди на них.

ЦІНА КНИЖКИ 50 ЦЕНТІВ.

Замовлення і гроші посилайте на адресу:

UKRAINIAN LABOR NEWS
COR. PRITCHARD & McGREGOR STS.,
WINNIPEG, — — MANITOBA, — — CANADA.

ПОШУКУЮ Й. Михайлишина, Й. Мельника і всіх инших, котрі працювали зі мною в фабриці "Брета" в Отинії, пов. Товмач, а тепер перебувають в Америці. Вони зволять написати до мене на слідуючу адресу:

Theodor Chomicki
590 Stella ave.,
Winnipeg, Man.